

MİKRO ÖĞRETİMDE FIRAT ÜNİVERSİTESİ TEKNİK EĞİTİM FAKÜLTESİ DENEYİMİ II. Değerlendirme*

Doç. Dr. Şadlye G. KÜLAHÇI**

Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi 1992-1993 Bahar yarı yılında mikro öğretim uygulamasına başlamıştır. Her uygulamanın değerlendirilmesi gerekir. Ancak uygulama yeni ise bu daha da önemlidir. Bu nedenle ilk mikro öğretim uygulaması, değerlendirme ögesi ile birlikte planlanmıştır. Modeli bir önceki yazıda açıklanan mikro öğretimin değerlendirilmesine ilişkin bulgular bu yazının konusunu oluşturmuştur. Bundan önce de çok ana hatlarıyla mikro öğretim ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Mikro Öğretim ile İlgili Araştırmalar

Mikro Öğretimin etkinliği konusunda yapılan araştırmalarda yöntemin başarılı olduğu ve öğrenciler tarafından yararlı bulunduğu yönündeki bulgular (Brown, 1975; Hargie, 1977 Aktaran Hargie, Dickson ve Tittman, 1978: 114; Hatfield, 1989: 10-11). yanında geleneksel yöntemden pek farklı etki yapmadığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Comford, 1991: 26). Limbacher (1968) mikro öğretim gören hizmet öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında göremeyenlere göre daha başarılı olduğunu belirtmiştir. Beetner ve Johnson (1968) öğretmen adaylarının olumlu reaksiyon gösterdiğini; bu çalışmayı tekrarlayan Chang ta (1970) benzer sonuç aldığını rapor etmiştir (Aktaran Jerich, 1987: 7-8). McGamey ve Swallow (1986)'da mikro öğretimin etkinliğini gösteren güçlü delillerin olmadığını, ancak öğretmen adayı ve danışmanlar tarafından sevildiği için devam ettirildiğini ileri sürmüştür.

Mikro öğretimde kullanılan tekniklerle ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Jerich (1987: 14-23) Illinois programını değerlendirirken video ile gösterilen model öğretimin, öğretim tekniklerinin gösteri yöntemi ile öğretilmesinden daha etkili olduğunu belirleyerek bunun daha çok kullanılmasını önermiştir. Comford da (1991) makro beceri yaklaşımı ile genişletilmiş makro öğretim modeli üzerinde bir araştırma yapmış ve beceride genelleme ve transfer etme üzerinde durmuştur.

Mikro öğretim ile ilgili çok sayıda çalışmayı inceleyen Comford (1991: 26) mikroöğretimin başarısını sınırlandıran gelişmeleri beş grupta sınıflandırmıştır:

* I. Model Geliştirme, 91. Sayıda Yayınlandı.

** Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

1. Mikro öğretimin etkili bir öğretim süreci olduğunu reddedenler.
2. Mikro öğretime inancını koruyup ölçülemeyen pek çok yararı olduğunun ve öğretmen adaylarının memnuniyeti nedeniyle geleneksel mikro öğretim veya bunu küçük değişikliklerle sürdürenler.
3. Mikro öğretimde danışman eğitimine (supervision) ağırlık verenler.
4. Mikro öğretim sürecini ve yetenek geliştirme etkileşimini inceleyenler.
5. Ona göre belki de en yapıcı olanı, önceki araştırmaların eksik ve zayıf noktalarını analiz ederek daha etkili süreçler geliştirenler.

Comford'un (1991: 26) incelemesinde de görüldüğü gibi bu konuda bir hayli araştırma yapılmış olmasına karşın çok daha fazla gereksinim duyulduğu da bir gerçektir.

Türkiye'ye çok daha geç ulaşan mikro öğretim konusunda Bayraktar (1982: 60) tarafından bu yöntemin Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Öğretmenlik Uygulaması derslerine olan etkisi araştırılmış ve bu derste karşılaşılan "öğretim ortamı ve öğrenciyi derse hazırlama, dersi takdim, işleme ve uygulama etkinlikleriyle ilgili sorunların çözümünde yararlı olabileceği sonucuna varılmıştır". Hacettepe Üniversitesi'nde Teaching Grammar ve Teaching Writing derslerinde uygulanan M.Ö. modelinin değerlendirilmesinde de öğrencilerin mikro öğretimi yararlı buldukları belirtilmiştir (Aksan ve Çakır, 1992: 8).

Mikro öğretim ile ilgili çalışmalar genelde kullanılan tekniklerin incelenmesi, kritik öğretim becerilerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi gibi konulara yönelik olup uygulamalar ile ilgili yeterli çalışma bulunmamaktadır (Hatfield, 1989: 10-11). Ayrıca mikro öğretimin uzun dönemde etkisi üzerinde duran güvenilir araştırmalara da gereksinim vardır (Comford, 1991: 26). Bunun yanı sıra Türkiye koşullarına uyarlanması, uygun modellerin geliştirilmesi de üzerinde çalışılması gereken diğer bir boyuttur.

III. Mikro Öğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi

Mikro öğretim uygulamasının değerlendirilmesi ile ilgili yürütülen bu çalışma, bir araştırma amacıyla değil, fakat yeni uygulamalara ışık tutmak üzere değerlendirilmesi gereğinden yola çıkılarak aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla iki soruya cevap aranmıştır. Bunlar:

1. Öğretmen adaylarının ilk ders anlatımına ilişkin kaygılarının azaltılmasında mikro öğretimin katkısı var mı?
2. Mikro öğretime ilişkin öğrencilerin görüşleri nelerdir?

1. İlk Ders Anlatımına İlişkin Kaygılar:

Mikro öğretim ile öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına daha iyi hazırlanmış olarak başlamalarına; hazırlık olunca da genelde uygulama öncesi duyulan kaygıların azaltılmasına ve daha güvenli olarak sınıfa ilk adımın atılmasına yardım etmeye çalışılmıştır. Buna dayalı olarak denencemiz şudur:

Öğretmen adaylarının sınıfta ders vermeye ilişkin görüşlerinde mikro öğretim öncesi ve mikro öğretim uygulaması sonrası bir fark yoktur.

Bu denenceyi test etmek üzere bir araç geliştirilmiştir. Altılı Likert ölçeği ile hazırlanan araçta Küçükahmet'in (1989) "Öğretmen Adaylarının İlk Ders Anlatımları Sırasındaki Hisleri"ni inceleyen araştırmasından yararlanılmıştır. Ayrıca 1992-1993 Bahar yarı yılında öğretmenlik uygulamasına giden son sınıf öğrencilerinin görüşlerine başvurulmuştur. Yirmidört maddeden oluşan bu ölçek mikro öğretim dersini alan öğrencilerin tümüne (27) ilk derste ve yarı yıl sonu sınavında olmak üzere iki kez uygulanmıştır.

Birinci uygulamanın incelenmesinde, beklenenin tersine kaygı düzeyinin orta ve altında olduğu görülmüştür. Ancak ilerleyen haftalarda bunun gerçeği yansıtmadığı, öğrencilerin ilk değerlendirmede gerçekçi olmadıkları; çünkü işin farkında olmadıkları kendi ifadelerinden anlaşılmıştır. Gerçekten mikro öğretimin, hem işin ciddiyetini anlamalarına, hem de rahatlamalarına yardım ettiği öğretmen adayları tarafından bildirilmiştir.

Tablo - 1: Öğretmen Adaylarının Ders Vermeye Karşı Hislerine İlişkin Görüşleri

Testler	N	X	S	Sd	Elde edilen t	Kritik değer t
Ön test	27	71.26	13.52	26		
Son test	27	62.07	15.82	26	3.660	2.056

$P \leq 0.05$

Tablo - 1'de görüldüğü gibi ön test ve son test arasında istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmaktadır. Ancak konunun daha kapsamlı bir araştırma ile incelenmesine gerek duyulmaktadır. Bununla beraber, öğrencilerin sözel olarak belirttikleri de dikkate alınarak, mikro öğretimin uygulama öncesi öğretmen adaylarının hazırlıklarına katkı sağladığı söylenebilir.

Bu ölçekte kullanılan maddelerin aritmetik ortalamaları da Tablo - 2'de gösterilmiştir.

2. Mikro Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşler:

Mikro öğretim uygulamasının değerlendirilmesi için tüm öğrencilerin birarada olduğu yarıyıl sınavı sırasında kapalı uçlu ve açık uçlu sorular ile öğrencilerin görüşleri belirlenmiştir.

a. Mikro Öğretim Uygulamasının Etkileri:

Mikro öğretim uygulamasının etkilerini ölçmek üzere öğrencilere yöneltilen kapalı uçlu soruların yanıtları Tablo - 3'te özetlenmiştir. Tablo hazırlanırken seçilmeyen seçeneklere yer verilmemiştir.

Tablo - 3'te görüldüğü gibi konuşma kusurlarının farkına varılması ve düzeltilmesi yönünde çaba harcanması; bir grup önünde konuşma çekingenliğinin yenilmesi; dersin işlenişinde dersin özelliğine göre farklı yöntemlerin kullanılması gereğinin anlaşılması; sınıfa hakimiyet ve öz güven kazanma konularında etkili olduğu belirtilmiştir.

Tablo - 2: Öğretmen Adaylarının Ders Vermeye Karşı Hislerine İlişkin Görüşlerin Ön-Test ve Son Teste Göre Dağılımı

	I. Uygul.	II. Uygul.
MADELER	X	X
1. İlk derse nasıl başlayacağımı bilemiyorum	3.56	2.67
2. Öğrenciler soru sorar ve ben de cevabını bilemezsem diye korkuyorum	3.33	2.78
3. Araç-gereç kullanmada güçlükle karşılaşacağımdan korkuyorum	3.11	2.63
4. Zamanı iyi ayarlayamayacağımdan korkuyorum	3.07	2.74
5. Ders verme düşüncesi beni heyecanlandırıyor	3.93	3.33
6. Dersin eleştirilmesinden korkuyorum	3.56	2.70
7. Hata yapmaktan ve bu hatayı nasıl düzeltereğimi bilememekten korkuyorum	3.11	2.85
8. Başkalarından yardım almaktan korkuyorum	2.44	2.11
9. Dersin akıcılığını sağlayamamaktan korkuyorum	3.30	2.96
10. Sınıfa hâkim olamamaktan korkuyorum	3.63	2.93
11. Kendimi öğretmenlik rolüne hazır hissetmiyorum	3.19	2.26
12. Sesimi ayarlayamayacağımdan korkuyorum	2.67	2.30
13. Ders anlatmak düşüncesi bana çok zevkli geliyor	3.04	2.85
14. Bir sınıfa ders verme fikri beni korkutuyor	3.56	2.15
15. Düzgün cümle kuramazsam diye korkuyorum	2.93	2.96
16. Öğretmenlik uygulaması hiç olmasa diyorum	1.44	1.26
17. Derste şaşırırsam diye korkuyorum	3.26	2.78
18. Öğretmenliğin yaklaştığını hissediyor ve daha çok öğrenmem gerektiğini hissediyorum	2.59	2.96

19. Öğrencilerin seviyesine inememekten korkuyorum	2.67	2.44
20. Öğrencilerin ilgi ve dikkatini konuya çekememekten korkuyorum	3.19	2.59
21. Ders anlatırken dilimin sürçmesinden korkuyorum	2.74	3.19
22. Anlatacaklarımı unutmaktan korkuyorum	2.74	2.52
23. Atölye uygulamalarından nasıl bir gösteri (demonstrasyon) metodunu uygulayacağımı bilemiyorum	2.70	1.96
24. Dersi nasıl bitireceğimi bilemiyorum	2.44	1.96

Tablo - 3: Öğretmen Adaylarının Mikro Öğretim Uygulamasına İlişkin Görüşleri

	Tek Tercih		İkili Tercih	
	f	%	ff	%
Konuşma				
— Konuşmalarımdaki bozuklukların farkına vardım, düzeltme yönünde çaba harcadım	7	25.93	12	
— Konuşma bozuklukları açısından önemli gelişmeler oldu	2	25.93	12	44.44
— Konuşmalarım önceden de düzgündü	1	3.70	—	
Gruba Hitap Etme				
— Önceden bir grup karşısında konuşmaktan çekinirdim. Bu korkumu tamamen yendim	6	22.22	2	
— Kısmen de olsa grup karşısında konuşma çekingenliğimi yendim	13	48.15	3	11.11
— Grup karşısında konuşma zorluğum devam ediyor	—		1	
— Zaten böyle bir sorunum yoktu	5	18.52	—	
Yöntemler				
— Dersin özelliğine göre farklı yöntemler gerektiğine inandım	6	22.22	14	
— Hangi yöntemin nerede kullanılacağını daha iyi kavradım	3	11.11	16	59.26
— Ders kapsamında gösterilen öğretim yöntemlerini rahatlıkla kullanabilirim	-		2	
— Cevapsız	2	7.41	-	

Sınıfa Hakimiyet

— Öğrencilerle iletişim kuramama korkumu yendim	6	22.22	8	
— Öğrencilere hakim olamayacağımı düşünüyordum. Şimdi bunu sağlayabilirim	5	18.52	10	40.74
— Böyle bir sorunum yoktu	2	7.41	3	
— Hala sınıfa hakim olabileceğimden emin değilim	1	3.70	-	
— Cevapsız	2	7.41	-	

Mesleğe Karşı Tavır

— Öğretmenliği artık daha çok seviyorum	2	7.41	11	
— Daha önce öğretmenlik yapmayı düşünmüyordum, şimdi düşünüyorum	3	11.11	2	
— Öğretmenlik yapmayı düşünmüyordum. Bu düşüncemde bir değişiklik olmadı	8	29.63	11	44.44
— Cevapsız	2	7.41	-	

Genelde mikro öğretimin yararlı olduğu konusunda öğrenciler birleşmişlerdir. Bir öğrenci bu konudaki görüşünü ifade ederken "Ders vermek için kendime güvenim yoktu. Sanki ders vereceğim zaman bildiklerimi unuttukmuşum gibi bir his vardı. Bunu yendim; kendime güven duygusu kazandım." demiştir. Öğrencilerin çoğunluğu (% 70.37) tarafından mikro öğretimin yararlı olduğu; bir kısmı da (% 22.22) kısmen yararlı olduğu ve yine aynı oranlarda güven kazanmaya yardımcı olduğu; iletişim becerisi geliştirmeye katkı sağladığı (% 55.56 ve % 33.33 ile kısmen) ifade edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin % 92.59'u mikro öğretimin öğretmenlik uygulamasına yardımcı olacağına inandıklarını belirtmişlerdir.

b. Uygulamanın Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Öğrencilere yöneltilen açık uçlu sorulardan biri ile de mikro öğretimin (1) olumlu yönlerini, (2) olumsuz yönlerini yazmaları istenmiştir. Alınan yanıtlar aşağıda özetlenmiştir.

Olumlu Yönleri	f
— Eleştiriler yolu ile olan ve olmayan yönlerini görebilmemiz	13
— Video ile kendimizi görüp eleştirebilmemiz	11
— Uygun öğretim yöntemi seçmede deneyim kazanmamız	11
— Uygun öğretim aracı seçmede deneyim kazanmamız	11
— Ders hazırlamada deneyim sahibi olmamız	10
— Ders anlatırken dikkat edilecek noktalar konusunda deneyim kazanmamız	10

— Öğrenci katılımını sağlama konusunda deneyim kazanmamız	10
— Ders içinde karşılaşılan sorunları ve çözüm yolları hakkında bilgi sahibi olmamız	6
— Öğretmenlik uygulaması sırasında nasıl davranmamız gerektiği konusunda bilgisahibi olmamız	6
— Öğretmenlik mesleğine ilişkin deneyim kazanmamız (Öğretmenliğin ne olduğunu öğrendim)	6
— Öğretmenliğe ilk adımın atılması	5
— Ders anlatma sürecinin ayarlanmasında yararlı oldu	3
— Gerçek öğrenci karşısına geçmeden önce böyle bir uygulama yararlı oldu	3
— TV-video ile geleneksel ders düzeni aşıldı	2
— Bizzat uygulama yapmamız etkinliklerin kalıcılığını artırdı	2

Ayrıca "Uygulamalı olduğu için şimdiye kadarki eğitim dersleri içinde en çok sevileni" (5 öğrenci); "İstikle devam edilen zevkli bir ders" (5 öğrenci); "Öğretmen adaylarını öğretmenlik uygulamasına ve mesleğe hazırlayan en önemli ders" (3 öğrenci); şeklinde görüşlerini belirten öğrenciler olmuştur. Gerçekte öğrenciler arasında genel bir sorun olan devamsızlığın mikro öğretim için söz konusu olmayışı da benimsendiğinin bir göstergesi sayılabilir.

Mikro öğretim için belirtilen olumsuz görüşler de şunlardır:

Olumsuz Yönleri	f
— Öğrenci gruplarını arkadaşların oluşturması	13
— Ders süresinin az olması	10
— Kullanılan yöntemlerin sınırlı tutulması	4
— Kullanılan öğretim araçlarının sınırlı olması	4
— Arkadaşlar arası olduğu için değerlendirmenin objektif olarak yapılamaması	3
— Dersin gerçek ortamda işlenmemesi	3
— Öğrenciler tarafından tam ciddiye alınmaması	2
— Öğretmenlik rolünün oyun gibi görülmesi	1
— Öğrenci grubunun sayısının azlığı	1

Öğrencilerin en çok üzerinde durdukları arkadaş grubuna ders vermeleri olmuştur. Çünkü, grubun tanıdık olması yanı sıra öğretilenleri bilmesi, uygulamanın doğallığını engellemiştir. Ayrıca ders süresi de yetersiz bulunmuştur.

Mikro öğretimin geliştirilmesi için öğrencilerin önerileri de istenmiştir. Bunlar:

Oneriler	f
— Ders saati artırılmalı	19
— Ders anlatma imkanı artırılmalıdır	19
— Öğrenci grubu gerçek öğrenci olmalı	10
— Dersin uygulanması için laboratuvar ve gerçeğe yakın bir ortam sağlanmalı	8
— Bütün öğrenciler video çekimini izlemeli ve ona göre eleştiri yapılmalı	5
— Gerekli ders araç-gereçleri bulundurulmalı ve kullanılmalı	2
— Daha değişik metodlar uygulanmalı	2
— Öğretmenlik hayatında karşılaşılan sorunlara ağırlık verilmeli	2
— Ders ile ilgili materyaller dönem başında öğrencilere dağıtılmalı	1
— Ders eleştirileri ders dışında yapılmalı	1
— Meslek öğretmenleri de bizleri izleyip eleştirmeli	1

SONUÇ

Mikro öğretimin F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi'ndeki uygulaması konusunda öğrencilerin olumlu düşündükleri ve yararlı buldukları anlaşılmaktadır. Bunlara dayanarak mikro öğretimi öğretmen yetiştirmeye katkı getirecek bir uygulama olarak değerlendirebiliriz. Ancak çalışmalara devam edilmesi gerekir. Bir yandan eleştiriler doğrultusunda F.Ü. modelini geliştirirken, denenen kritik öğretim becerileri konusunda da araştırmalar yapılmalı ve farklı modellerin denenmesine devam edilmelidir.

Sonuç olarak, mikro öğretimin öğretmen yetiştirmeye katkısı yanında araştırmalar için de bir potansiyele sahip olduğunu ve bu nedenle bugünkünden daha fazla ilgiye gereksinim duyulduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

Aksan, Y. ve Çakır, Ö. (1992), **Pre-Service Teacher Training in Teacher Education: A Case Study**. The Second International Conference: ELT and Teacher Training in the 1990's. Conference (23-25 September 1992). Ankara. METU.

Bayraktar, E. (1982), **Mikro Öğretim Yöntemi ve Uygulaması**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Comford, I.R. (1991): **Mikroteaching Skill Generalization and Transfer: Training Pre-service Teachers in Introductory Lesson Skills: Teaching & Teacher Education.** 7 (1): 25-56.
- Hargie, O. D. W.; Dickson, D. A. and Tittman H. G. (1978), **Mini-Teaching: An Extension of the Mikroteaching Format. British Journal of Teacher Education.** 4 (2): 113-117.
- Hatfield, R. C. (1989): **Developing a Procedural Model for the Practice of Micro Teaching.** Reports Descriptive (141), USA: Michigan State University. (ED 313340)
- Jerich K. F. (1987), **Micro-Teaching as a Model for Teacher Education Preparation: Evaluating the Effects of the Curricular Components, Classroom Instruction, with a General Methods Micro Teaching Approach.** Reports-Research/Technical (143), IL. Charleston: Eastern Illinois University.
- McGarvey, B. and Swallow. D. (1986), **Mikroteaching in Teacher Education and Teaching.** Kent: Croom Helm Ltd.